

Základná umelecká škola Sabinov, Námestie slobody 29, 083 01 Sabinov

UČEBNÉ OSNOVY

pre primárneho štúdia v hudobnom, výtvarnom, tanečnom
a literárno-dramatickom odbore ZUŠ Sabinov

Základná umelecká škola Sabinov, Námestie slobody 29, 083 01 Sabinov

Učebné osnovy

HUDOBNÝ ODBOR

HRA NA KLAVÍRI

Charakteristika predmetu

Pri počiatkoch vyučovania klavírnej hry sústreďujeme pozornosť dieťaťa na vzbudenie jeho záujmu o hudbu a vytvorenie pozitívneho vzťahu k nej. Je preto potrebné už pri prvých klavírnych stretnutiach čo najviac zamerať pozornosť dieťaťa na rozvoj sluchovej vnímavosti s využitím jeho hravosti a predstavivosti. Je vhodné inšpirovať dieťa v čo najväčšej miere riekankami, ľudovými a detskými piesňami.

V rámci predmetu sa usilujeme postupne položiť základy pre všetky druhy techniky a úderu, ktoré sú prístupné v elementárnom vyučovaní (napr. non legato, legato, staccato). Okrem prstového výcviku pristupujeme k takým druhom techniky ktoré vyžadujú súčinnosť celej ruky - celého hracieho aparátu - najmä k spevnému úderu, ktorý je nevyhnutný pri prednese melódie (espressivo) a k zdvihu, neskôr k úderu dopadom ruky a k skokom. Venujeme pozornosť nácviku dynamického odtieňovania úderu, neskôr i rôznej sily súčasne v oboch rukách v medziach možností detskej ruky.

Ak má vyučovanie klavírnej hry priniesť dobré výsledky, je nutné aj u najnadanejších žiakov vyvinúť veľa usilovnosti, vytrvalosti a disciplinovanosti, aby dokázali prekonať pracovné ťažkosti. Je potrebné si uvedomiť, že dobré výsledky sa nemôžu dostaviť v krátke dobe a nikdy nie povrchnou, nepresnou či neporiadnou prácou ako ostatne vo všetkých odboroch ľudskej činnosti.

Ciele

Výchova začiatkára je prvým a najdôležitejším stupňom vývoja malých klaviristov. Sústreďuje v sebe všetky problémy klavírneho rozvoja.

V začiatkoch štúdia je potrebné venovať pozornosť psychologickým faktorom - prirodzenej túžbe dieťaťa po tvorivosti, hre a improvizácii. Cieľom je najprv prebudiť hudobnú vnímavosť a predstavivosť, potom začať formovať inštrumentálne návyky. Naučiť dieťa hudbu pochopiť a milovať, objaviť jej krásny, bohatý svet. Učebný proces aktivizovať rôznymi formami práce a ich striedaním. Postupovať od živého pozorovania k abstraktnému, od hry podľa sluchu k teoretickým vedomostiam. Takýto komplexný prístup môže rozvinúť aj dosť skromné hudobné či intelektuálne schopnosti dieťaťa.

Obsah

- zistiť hudobné dispozície žiaka
- získať a obohatiť sluchovo-hudobné skúsenosti detí
- vznik prvých hudobných návykov - postavenie ruky, orientácia na klavíri
- prebúdzajúce emocionálne reakcie detí, cit pre rytmus, vývin kontroly sluchu aj prostredníctvom interpretácie klavírnych skladieb pedagógom
- zoznamovať sa s notovým písmom, hra podľa nôt
- komplexne formovať hudobno-interpretáčny myslenie, nadobúdať základ rôznych klavírnych výrazových prostriedkov
- rozvíjať hudobnú pamäť

- prebúdzat' elementárne harmonické cítenie a prvky improvizácie
- plynulá hra v každom zvolenom tempe

Základné učivo

Riekanky, detské hry, hádanky.

Ľudová pieseň jednou rukou, striedaním rúk, spolu s vlastným sprievodom.

Stupnice

Príprava ku hre stupníc, hra durových stupníc v protipohybe - C, G, D, A, E, F dur, u disponovanejších detí počet stupníc zvýšiť a pridať aj rovný pohyb. Nácvik stupníc obohatiť o jednu detskú, príp. ľudovú pieseň pre lepšiu orientáciu v stupnici.

Akordy

Tonický kvintakord bez obratov pravou i ľavou rukou spolu.

Školy, etudy, technické cvičenia

Z. BÖHMOVÁ, A. GRÜNFELDOVÁ, A. SARAUER: klavírna škola pre začiatočníkov

A. NIKOLAJEV: Škola hry na klavíri

M. KURTEVA: Klavírna škola pre začiatočníkov I., II. diel

Z. JANŽUROVÁ, M. BOROVIČKA: Klavírna školička

F. EGMONT: Európska klavírna škola I. diel

J. MAŠINDA: Klavírna čítanka

KLEINOVA, FIŠEROVÁ, MÜLLEROVÁ: Album etud I.

Chrestomatija: Etudy I. diel

Prednesové skladby

J. GARCIA: Najľahšie skladby pre deti op. 3

K. SOROKIN: Detskij ugolok

J. HANUŠ: O deseti bratřech

J. HLUCHÁŇ: Spievam si veselo

I. HURNÍK: Voršilská ulička

M. MOYZES: Našim det'om

V ŘÍHOVSKÝ: Detským srdiečkam

E. HRADECKÝ: Malé jazzové album

J. ZIMMER: Obrázková knižka

B. URBANEC: Skladbičky pre klavír

Ľudové piesne, vianočné koledy, štvorročné skladby

Zahrám vám pesničku, 170 piesní pre klavír

P. EBEN: 100 ľudových piesní v ľahkom slohu

J. HLUCHÁŇ: Betlehemské hviezdičky
V. FLÉGL: Koledový dáreček
úprava Š. URBAN: Naše Vánoce

V. FLÉGL: Čtyři ruce zmohou více
A. DIABELLI: Melodické cvičenia
K. BENDL: Z detského sveta
J. GRUBER: ABC
J. HANUŠ: Polní kvítí
J. HLUCHÁŇ: Zahrajme si štvorročne
I. HOPP: Deťom pre radosť I. diel

Požadované zručnosti a vedomosti žiaka po ukončení 1. ročníka hry na klavíri

S prihliadnutím na individuálne schopnosti a predpoklady dieťaťa by si mal žiak prvého ročníka osvojiť základné klaviristické zručnosti a návyky ako sú:

- dôkladné poznanie nôt a čítanie notového textu, rozlišovanie klávesov, čiže správna orientácia na klaviatúre nástroja,
- rozvíjanie vnútorného rytmického cítenia,
- rozvíjanie zmyslu pre rovnomernosť tempa (postupné zrýchľovanie a spomaľovanie),
- rozlišovanie dynamických odtieňov a tónovej predstavivosti žiakov, žiak by mal chápať, že rozličné tónové farby sú neoddeliteľné od podstaty hudobného diela, že pomáhajú hudbe stať sa krásnou, živou, pochopenou a výraznou,
- rozvíjanie hudobnej pamäti a schopnosti koncentrácie,
- vedenie k pozornému a uvedomelému vzťahu k prstokladu,
- naučiť dieťa počúvať hru v legate, aby dokázalo interpretovať jednotlivé melodické úryvky či motívy plynulo a jednoliato s prirodzeným postavením ruky a vytvárať pokojný a plynulý ťah melódie,
- rozvíjať zručnosť, pohyblivosť - gymnastiku prstov, uvedomiť si fixáciu a uvoľnenie pohybového aparátu rúk, kultúru pohybov rúk, prstov, ako aj zrýchlených pohybových reflexov
- pestovanie nielen interpretačnej, ale aj percepčnej činnosti, ktorej jednou z foriem jej rozvoja je aj počúvanie hudby, pretože rozvíja aktívny sluch, učí poznávať, prirovnávať, analyzovať prednes i esteticky ho vnímať (rozvoj tejto zložky je dôležitý najmä u klaviristov, nakoľko tento nástroj umožňuje hrať motoricky bez zapojenia sluchových predstáv).

HRA NA KEYBOARDE

Charakteristika predmetu

Výučba hry na keyboarde v sebe integruje hru s automatickým sprievodom, polyfónnu hru, kolektívnu hru, aranžovanie skladieb a improvizáciu, ktoré by mal žiak zvládnuť počas štúdia. Hráč na keyboarde by mal byť schopný tvoriť hudbu vo vlastnom štýle. Štandardná hudba, ktorej výrazovými prostriedkami sú melódia, harmónia a rytmus, nevzniká náhodne, ale riadi sa určitými pravidlami. Nielen poznávanie týchto pravidiel, popisovanie a roztriedenie hudobného materiálu, ale aj kompozícia, aranžovanie a improvizácia, ktorá sa uplatňuje v džezze, rocku a v modernej populárnej hudbe, je základnou charakteristikou výuky tohto nástroja.

Ciele

Vzbudiť u detí záujem o hudbu, naučiť ich počúvať a prežívať ju. Vyučovanie viesť hravou formou s využívaním zásady názornosti.

Obsah

- oboznámenie žiaka s hudobným nástrojom,
- schopnosť orientovať sa na bielych a čiernych klávesoch,
- využívanie základných funkcií (Start-Stop, Display, Voice, Style, mód Normal, Demo, Intro),
- vytváranie a upevňovanie základných hudobných návykov - postavenie ruky, sedenie, (postoj), rozvoj intonačnej predstavivosti,
- rozvíjanie rytmického cítenia ($\frac{3}{4}$, $\frac{2}{4}$ takt, polová nota s bodkou, počúvanie jednoduchých rytmických štýlov - Pops, Polka, Valčík),
- možnosť hry z nôt.

Hudobný materiál

Z. Böhmová, A. Grünfeldová, A. Sarauer: Klavírna škola pre začiatočníkov
A. Nikolajev: Škola hry na klavíri
V. Lichnerová: Zahraj mi pesničku
V. Patejdl: Casio Keyboard School, 1.diel
P. Malý: Škola hry na klavír a keyboard, 1. diel
E. Spáčil: Hrajeme s yamahou, 1.diel

Požadované zručnosti a vedomosti žiaka po ukončení 1. ročníka hry na kayboarde

S prihliadnutím na individuálne schopnosti a predpoklady dieťaťa by si mal žiak prvého ročníka osvojiť základné zručnosti a návyky hry na keyboarde, ako sú:

- spoznávanie možností nástroja (Voice, Style, Song, Dual, Touch, Demo, Intro) ,
- základy improvizácie, tvorivej hry,
- orientácia v základných akordických značkách,

- zvládnutie legata, tenuta, staccata, dynamiky, frázovania,
- príprava ku hre stupníc, hra durových stupníc v protipohybe - C, G, D, A, E, F dur, u disponovanejších detí počet stupníc zvýšiť a pridať aj rovný pohyb, nácvik stupníc obohatiť o jednu detskú, príp. ľudovú pieseň pre lepšiu orientáciu v stupnici, tonický kvintakord bez obrátov pravou i ľavou rukou spolu,
- hra jednoduchých piesní, skladieb s rytmickým sprievodom,
- spoznávanie rôznych hudobných štýlov.

HRA NA AKORDEÓNE

Charakteristika predmetu

Akordeón zaujíma výrazné miesto v hudobnom interpretačnom živote. Napriek tomu, že prešiel dlhodobým vývojom zaznamenávame jeho technické zdokonaľovanie aj v súčasnosti.

Akordeón má široké uplatnenie ako nástroj koncertný, sólový i sprievodný v klasickej i zábavnej hudbe.

Vyučovanie hry na akordeóne je koncipovaný na nových progresívnych princípoch, ktoré umožňujú žiakom získať také odborné vzdelanie, aby sa mohli uplatniť v záujmovo-umeleckej ale aj v profesionálnej činnosti.

C i e l e

Rozvíjať záujem žiaka o hru na nástroji ako prostriedok hudobného vyjadrovania. Viest' žiaka k správnym pracovným návykom: k základom mechovej a prstovej artikulácie-sluchovej kontrole – uvoľneniu hracieho aparátu.

Rozvíjať intonačné schopnosti, rytmické cítenie, zmysel pre súhru oboch rúk.

Rozvíjať hru pamäti, muzikálne a harmonické cítenie.

Prebúdzáť tvorivé schopnosti žiaka.

Rozvíjať emočnú inteligenciu.

Pestovať zmysel pre dobro a krásu.

Usmerňovať dieťa k vyšším duchovným hodnotám.

O b s a h

Upevňovať základné poznatky z prípravného ročníka (správne sedenie, držanie nástroja, čítanie z nôt v G a F kľúči), základy mechovej artikulácie.

Rozšírenie päťprstovej polohy v pravej ruke.

Orientácia na základných a terciových basoch s príslušnými durovými akordami.

Dvojhmaty.

Hra legato, tenuto, staccato.

Základy dynamiky a druhy tempa.

Hra v celých, polových, štvrtových a osminových notách.

Hra v polových a štvrtových notách s bodkou a s príslušnými pomlčkami.

Stupnice: C, G, D, A, F v rozsahu jednej oktávy pravou a ľavou rukou zvlášť.

Akordy: základný kvintakord pravou a ľavou rukou harmonicky, melodicky.

U žiakov, ktorí hrajú na nástroji s melodickými basmi:

Stupnice: durové prvého radu pravou a ľavou rukou zvlášť.

Akordy: durový kvintakord s obratmi harmonicky a melodicky.

Odporúčaná hudobná literatúra (výber)

O. HRICOVÁ: Abeceda akordeonistu

J. VAŠICA: Praktická škola pre akordeón

MACHALIČKOVÁ – HAVLÍČEK – ONDRUŠ: Škola hry na akordeón

Chrestomatija akordeonistu

P. LONDONOV: Škola hry na akordeón

B. LUČNIKOV: Škola na akordeón (pre melodické basy)

S. ČAPKIJ: Škola hry na výborný bajan

H. REICHARD: Akordeónová škola „Toccata“

T. LUNDQUIST – L. HOLM: Akordeon Schule

G.RADOSAVLJEVIČ: Škola pre klávesový a gombíkový akordeón

J.VOJČIAK: Akordeónová škola

M.KOŠNÁR: Ľudové piesne kódovou notáciou

J.KOTÍK: 50 ľudových piesní

J.DEMJAN: Slovenské ľudové piesne

B.BLÁHA: Ľudové piesne I

Možnosť doplnenia inou vhodnou literatúrou.

Pri vyučovaní melodického basu odporúčame využiť klavírnú literatúru.

U technicky zdatných žiakov doporučujeme rozšíriť stupnice o E,H,B,Es dur a o hru oboma rukami spolu v rozsahu jednej oktávy.

Požadované zručnosti a vedomosti žiaka po ukončení 1. ročníka hry na akordeóne:

Po ukončení 1.ročníka žiak by mal zvládnuť :

- čítanie notového materiálu v husľovom a basovom kľúči
- prvú a druhú polohu pravej ruky(c¹-g¹, g¹-d²)
- akordickú a jednoduchú melodickú hru ľavej ruky
- koordináciu pravej a ľavej ruky – hra spolu
- základné rytmy
- základné tempové označenia
- základné dynamické znamienka

HRA NA HUSLIACH

Charakteristika predmetu

Husle sú sláčikový nástroj, ktorý má široké možnosti uplatnenia: Sólová hra, hra v komorných zoskupeniach klasických, populárnych, džezových a orchestroch symfonických, komorných, tanečných, estrádnych, ako aj v rôznych folklórnych súboroch.

Štúdium na základnej umeleckej škole je základný stupeň prípravy hry na nástroj. Jeden zo základných stupňov formovania budúceho hráča na nástroj, osobnosti, estetického cítenia, morálnych vlastností, citového vnímania, to všetko je potrebné na formovanie charakteru človeka, tak prepotrebného v dnešnom pretechnizovanom svete, začínajúcej pochybnéj morálky a vzráhajúcej sa drogovej závislosti.

Ciele

1. Správne držanie tela, huslí a sláčika
2. Správne postavenie prstov na hmatníku
3. Osvojenie si durového a molového hmatu
4. Hra časťami sláčika-žabka, špička, stred
5. Hra celým sláčikom, détaché, staccato, legáto
6. Základy dynamiky sláčika-p, f, crescendo, decrescendo
7. Správne nasadenie a odsadenie sláčika
8. Prvé kroky hry s klavirom

Obsah

1. Neustále rozvíjať a prehľbovať záujem o hru na husliach
2. Vytvárať zmysel pre kvalitu tónu, sluchovú kontrolu a rozvoj intonačnej predstavivosti
3. Vypestovať správnu hygienu hry na husliach
 - a) držanie tela
 - b) funkcia rúk a ramena
 - c) estetika zovňajšku tela
 - d) estetika a údržba nástroja
4. Zvykať si na notový zápis, posuvky, durovú a molovú tóninu /prstoklad/
5. Rozvíjať rytmické cítenie, učiť sa hre naspamäť
6. Učiť sa a rozvíjať hru s klavirom, alebo komornej hre /duo/
7. Vzbudzovať a prehľbovať hudobnú fantáziu

Hudobný materiál:

- a) Školy-O. Ševčík: op. 6/ I.II.
op. 2/ I. č. 1-3
J. Beran-J. Čermák: Husľová škola
V. Kořínek: Husľová škola
Cvičenie stupníc
- b) Etudy-V. Kořínek: Melodické etudy
J. Beran: Prvé etudy

J.Kruček: Škola husľových etud

- c)Prednesy-V.Baklanova:Malé cvičenia
L.Hrdina: Usilovný muzikant
V.Kořínek: Prvý prednes
Slovenské ľudové piesne
S.Mach: Melodické cvičenia
B.Leopold: Nový malý Paganini
Chrestomatija-MUZGIZ

Požadované zručnosti a vedomosti žiaka po ukončení 1. ročníka hry na husliach

1. Neustále rozvíjať a prehlbovať záujem o hru na husliach
2. Vytvárať zmysel pre kvalitu tónu, sluchovú kontrolu a rozvoj intonačnej predstavivosti
3. Vypestovať správnu hygienu hry na husliach
 - a) držanie tela
 - b) funkcia rúk a ramena
 - c) estetika zovňajšku tela
 - d) estetika a údržba nástroja
4. Zvykať si na notový zápis, posuvky, durovú a molovú tóninu /prstoklad/
5. Rozvíjať rytmické cítenie, učiť sa hre naspamäť
6. Učiť sa a rozvíjať hru s klavírom, alebo komornej hre /duo/
7. Vzbudzovať a prehlbovať hudobnú fantáziu

HRA NA VIOLONČELE

Charakteristika predmetu

Violončelo je jedným zo skupiny sláčikových hudobných nástrojov, ktorý kladie značné nároky na hudobné, fyziologické a intelektuálne dispozície hráča, súčasne však plnou mierou rozvíja všetky zložky jeho hudobných schopností, ako zmysel pre intonáciu, rytmus, kvalitu tónu a prirodzené frázovanie.

Uplatňuje sa ako nástroj sólový so sprievodom klavíra alebo v kombinácii s rôznymi nástrojmi v komorných zoskupeniach, orchestroch.

Práca so žiakom závisí od pedagóga. V osnovách konkrétne zadelených do ročníkov je daná postupnosť učiva. V kompetencii pedagóga je voľba postupu výučby v závislosti na všeobecných dispozíciách žiaka.

Ciele

Cieľom prvého ročníka je rozvíjať záujem žiaka o hru na violončele. Dôležité je vytvárať zmysel pre kvalitu violončelového tónu, správne elementárne návyky prirodzeného a uvoľneného držania tela, funkcie pravej a ľavej ruky. Od začiatku hry motivovať žiakov k hre spamäti, rozvíjať melodickú a rytmickú predstavivosť. Učiť žiaka čítať noty v F kľúči.

Obsah

Sústavnú pozornosť venovať správne prirodzenému sedeniu za nástrojom. Viest' žiaka k podvedomému upevňovaniu prstov ľavej ruky. Dôslednosť koordinácie súhry pravej a ľavej ruky na základe ľudových piesní. Opatrné zvyšovanie nárokov v súvisi vyťaženia žiaka. Pristúpiť k melodickým etudám, kultivovať tón, používať všetky časti sláčika. Postup výučby prispôbovať individuálnym schopnostiam žiaka. Memorizovať stupnice. Viest' žiaka aj ku hre podľa sluchu, bez notovej predlohy. Podľa možností a individuálnych schopností žiaka venovať sa aj rozvoju detskej hudobnej tvorivosti.

Hudobný materiál:

D. Kristiník: Šlabikár malého violončelistu
M. Procházková: Školička pre najmenších violončelistov
G. Večerný- Zlatoidský: Základy violončelovej hry
B. Heran: Základní etudy pro violončelo
M. Škampa- Dostál: Krk ke krku, hlava za hlavu
S. Kaljanov: Najľahšie etudy
N. Novinskij: Prvé cvičenie na violončele
L. Grigorijan: Škola etjudov dl'a violončeli
Suzuki: Škola 1. zošit
M. Procházková: Melodické etudy
Zaraďovať vhodné ľudové piesne, umelé piesne, prednesy

Požadované zručnosti a vedomosti žiaka po ukončení 1. ročníka hry na violončele

- Správne prirodzené sedenie za nástrojom
- Správne prirodzené postavenie prstov ľavej ruky
- Správne prirodzené postavenie pravej ruky
- Hra celým sláčikom, hra v DP, HP
- Orientácia na hmatníku v 1. základnej polohe
- Čítanie not v F kľúči od C-d1
- Hra krátkych, jednoduchých melodických úryvkov podľa sluchu - hra na ozvenu
- Hra vlastných jednoduchých hudobných doprovodov podľa sluchu- gajdošská kvinta
- Rytmické obmeny doprovodu

HRA NA KONTRABASE

Charakteristika predmetu

Kontrabas patrí k hudobným nástrojom, kde sa nedá určiť vek žiaka, vhodný pre začiatok štúdia, ako je to u väčšiny iných nástrojov. Hlavne pre jeho veľkosť treba rátať so staršími začiatočníkmi. Podmienkou by mali byť okrem samozrejmych hudobných dispozícií aj dobré fyziologické predpoklady, aj keď to nemusí byť pravidlom.

Je dobré získavať žiakov, ktorí začínali na niektorom inom nástroji (husle, gitara, violončelo). Absolventov týchto nástrojov, hlavne violončela, je možné zaradiť do II. Stupňa.

Kontrabas nachádza uplatnenie hlavne ako orchestrálny nástroj a výučbu treba viesť tak, aby žiaci boli schopní hrať v orchestroch a súboroch (symfonických, ľudových, ale aj tanečných, country, jazzových) podľa predpokladov a sféry záujmu jednotlivých žiakov. V prípade záujmu žiaka je tu možnosť aj kombinácie hry na kontrabase s hrou na bezpražcovej basovej gitare.

Ciele

Naučiť žiaka základný postoj pri nástroji, ovládať ľavú ruku v I. polohe, držať sláčik a správe ho viesť po strunách. V ľavej ruke vycvičiť presné a plynulé výmeny v rozsahu do II. až III. Polohy, hladká výmena ťahov sláčika, detaché, legato. Pretože udržať správne postavenie ľavej ruky, hlavne rozpätie prstov v polohe, je pre začiatočníka nezvyklé a pomerne namáhavé, je dobré na začiatku venovať sa viac ľavej ruke. Vyberať vhodné prstové cvičenia v I. polohe, aby sa ľavá ruka čo najlepšie ustálila. Zároveň začať aj stupnicami, ktoré sa dajú zahrať v I. polohe: A dur, B dur, a mol.

Dbáť stále na to, aby žiak bol pri hre uvoľnený, dobre intonoval v polohách a správne viedol sláčik.

Hudobný materiál a odporúčaná literatúra

František Hertl: Škola hry na kontrabase
J. Kment: Technické základy kontrabasovej hry
Prednesové skladby
L. Bethoven: Surok
E. Spáčil: Bájky pre kontrabas a klavír
J. Garšcia: Miniatury

Požadované zručnosti a vedomosti žiaka po ukončení 1. ročníka hry na kontrabase

- Správne držanie nástroja
- Správny postoj pri hre
- Držanie sláčika, uvoľnené ruky
- Plynulé výmeny polôch

HRA NA GITARE

Charakteristika predmetu

Gitara je hudobný nástroj so všestranným využitím, uplatňujúcim sa vo všetkých hudobných žánroch. Táto skutočnosť vychádza z historických tradícií a bohatej literatúry, obsahujúcej všetky štýlové obdobia.

Práca učiteľa so žiakmi v predmete hra na gitare je charakteristická inividuálnym prístupom a používaním adekvátnych metodických postupov a foriem práce nielen v súvislosti s vekom dieťaťa, ale aj z hľadiska jeho celkového nadania a úrovne talentu.

Odporúčané gitarové školy, technická a prednesová literatúra slúžia k základnej orientácii učiteľa, ktorý ich môže podľa svojich skúseností a inividuálnych potrieb vhodne kombinovať a nahrádzať inými materiálmi.

Ciele

Cieľom 1. ročníka je rozvíjať záujem žiaka o gitarovú hru a postupne ho viesť k systematickým pracovným návykom. Postupne spájať notový zápis s orientáciou na hmatníku, intonačne a rytmicky so správnym prstokladom pravej a ľavej ruky.

Obsah

- Správna poloha tela hráča
- Umiesniť nástroj pri hre
- Základný úder prstami P i m a
- Aktívne zapojiť prsty ľavej ruky do hry
- Orientácia na hmatníku v 1. polohe

Hudobný materiál

J.Jirmal: Škola hry na kytaru

Carulli- Carcassi: Škola hry na gitaru

J. Horáček: Moje kytara

J. Kormuda: Kytarová škola

Požadované vedomosti a zručnosti žiaka po ukončení 1.ročníka hry na gitare

- Správne prirodzené sedenie za nástrojom a jeho držanie
- Správne prirodzené postavenie pravej ruky
- Správne prirodzené postavenie prstov ľavej ruky
- Orientácia na hmatníku v 1. kvadrante
- Hra troch technických cvičení z gitarovej školy naspamäť

HRA NA ZOBCOVEJ FLAUTE

Charakteristika predmetu

Vyučovanie hry na zobcovej flaute je vhodnou metódou v systéme hudobno – vzdelávacej elementaristiky. Táto skutočnosť má viacero príčin . Základy hry na tomto nástroji môžu z hľadiska fyziologického a psychologického zvládnuť deti od 5 rokov. Okrem toho hra na zobcovej flaute je akousi základnou bázou pre hru na iných dychových nástrojoch - drevených , alebo plechových. Význam takejto iniciatívy

Má u dieťaťa aj veľmi vyhranený zdravotný rozmer. Dychová hygiena, držanie tela, práca rúk v súčasnosti s dychom – to všetko sú veľmi dôležité atribúty zdravého vývinu detského organizmu. Nie je isto náhoda, že hra na zobcovej flaute slúži ako podporná liečba pri astmatických poruchách , prípadne môže slúžiť ako prevencia pred negatívnymi prejavmi v dýchaní jedinca.

Ciele

V záujme ďalšieho napredovania permanentne pestovať v žiakovi lásku k umeniu, k hudbe ,k nástroju a estetickému cíteniu.

Univerzálnym cieľom a zároveň metódou vyučovania hry na zobcovej flaute je dychová technika. To je postupovať smerom k pestovaniu schopností rozlišovať bránicové, hrudníkové prípadne klavikulárne dýchanie. Dôležité je trénovať prácu rúk, pozíciu hlavy, ktoré umožňujú slobodnejšie dýchanie.

Obsah a metódy výučby

Akcent treba klásť na prácu prstov, upozorňovať žiaka na správne zakrývanie dierok, na prácu jazyka a na posadenie zobca medzi pery bez toho , aby sa dotýkal zubov.

V oblasti fyziológie trénovať hrudníkovo – bránicové dýchanie a tým zabezpečiť zvyšovanie kvality tónu. Pokračovať v pestovaní zmyslu pre metroritmiku, postupne aktivizovať cibrenie základných intonačných návykov. Poukazovať na rozdiel hry tenuto a legáto. Zdokonaľovať prstovú techniku žiaka. Dbať na správne držanie tela, správne dýchanie s pravidelnou kontrolou hlbokého nádychu a uvoľňovanie hrdla pri hre aj samotnom dýchaní.

Hudobný materiál a odporúčaná literatúra

Stupnice : C,G,F dur + T5

Školy

L. Daniel –Škola hry pre zobcovú sopránovú flautu – I. diel

M. Klement - Škola hry pre zobcovú sopránovú flautu

Prednesové skladby

M Hošek – Originály pre zobcovú flautu - výber
R. Gruber – Rozfúkaj sa pišťalôčka – výber
L. Daniel – ľahké duéta
Výber ľudových piesni – prípadne vo vlastnej úprave
M. Klement – Škola ... – výber

Požadované vedomosti a zručnosti žiaka po ukončení 1.ročníka hry na zobcovej sopránovej flaute

- Správne držanie nástroja
- Správny postoj pri hre
- Dýchanie
- Nasadenie tónu
- Rozsah – c1 – a 2
- Tenuto a legáto
- Plynulá interpretácia naštudovaného repertoáru, aspoň 1 skladba v sprievode iného nástroja
- Zmysel pre sebadisciplínu, intonáciu, frázovanie, artikuláciu a súhru v duéte s prihliadnutím na individuálne dispozície žiaka

HRA NA PRIEČNEJ FLAUTE

Charakteristika predmetu

Flauta ako jeden z najstarších hudobných nástrojov prešla počas svojho vývoja rôznymi fázami, ktoré vyústili v doposiaľ najdokonalejší typ priečnej flauty Böhmovho klapkového systému C ladenia.

Obvykle sa na štúdium hry na flaute prijímajú žiaci vo veku 10 – 12 rokov podľa telesnej vyspelosti, ktorí preukážu fyziologické predpoklady, hudobné nadanie a taktiež záujem o hru na tomto nástroji. No v prípade talentu a splnenia uvádzaných dispozícií je možné prijať aj žiaka mladšieho veku.

Vhodná je príprava na zobcovej flaute.

V prípade, že sa o štúdium hry na flaute zaujímajú vekovo starší adepti / aj bez predchádzajúceho štúdia zobcovej flauty/, môžu byť prijatí za predpokladu, že preukážu požadované schopnosti.

V priebehu štúdia odporúčame pravidelnú lekársku kontrolu (dýchacie orgány, srdce, štítna žľaza, chrup).

Obsah predmetu zahŕňa v sebe hru z nôt, komornú hru, súborovú hru v rôznych hudobných žánroch. / vyššie ročníky/

Ciele

Vzbudiť u žiakov záujem o hudbu, predovšetkým o hru na flaute, aj v prípade prvých negatívnych skúseností s tvorbou tónu. / ktorý je v prvej fáze veľmi náročný/

Častým predhrávaním utvárať u žiaka zvukovú predstavu čistého a zvučného flautového tónu a možností flauty. Rozvíjať melodické a rytmické cítenie, rozvíjať a formovať cit pre hudobnú frázu.

Oboznámiť žiaka s históriou a vývojom flauty, funkciou mechaniky, ošetrovaním nástroja.

V prípade pozitívneho osvojenia si základov tvorby tónu zaradiť do 1. ročníka ročníkového plánu minimálne jedno vystúpenie na imternom koncerte.

Obsah

okruhy:

1. akustika nástroja
2. starostlivosť o nástroj
3. dýchanie
4. tvorenie tónu
5. postoj
6. základy techniky hry na flaute
7. hmaty

Zoznámenie so základmi dychovej techniky, funkciou bránice, nácvik intenzity nádychu, plynulosti a dĺžky výdychu.

Nácvik postoja hry na flaute, nácvik držania nástroja. Úloha pier (nátisku) a jazyka pri hre na flaute. Zvládnuť rozsah nástroja: chromaticky c1 – e3. Tónové cvičenia: dlhé tóny v zvládnutom priebežne preberanom rozsahu.

Prefukovanie oktáv.

Nácvik tenuta a legata.

Hra stupnic: durové a molové (len harmonické) do 3 krížikov a 3b v zvládnutom rozsahu, T5 – veľký rozklad, tenuto a legato.

Predložené učebné osnovy nepredstavujú nemennú dogmu, ale treba ich chápať ako východiskovú bázu, ktorú je žiaduce jednak aktualizovať a jednak dotvárať, predovšetkým s ohľadom na rešpektovanie individuálneho vývoja žiakov. V právomoci učiteľa je preto napr. možné – v prípade mimoriadne nadaných žiakov – používať literatúru vyššieho ročníka, resp. ďalej ju dopĺňať. Zoznam literatúry má charakter odporúčania, nie normy, pričom kritériom zaradenia tej-ktorej skladby je nielen jej dostupnosť, ale predovšetkým individuálne predpoklady žiakov, rozvoj techniky hry, muzikality, tvorivosti atd.

Odporúčaný notový materiál:

Školy

M. MOYSE: Začínajúci flautista (ed. Leduc)

D. POPP: Škola pre začiatok (ed. Bukurest)

W. POPP: Škola pre začiatok

N. PLATONOV: Škola hry na flautu

ČERNÝ – BOK: Škola hry na flautu (nie je vhodná ako základný materiál)

E. TOWARNICKI: Škola hry na flautu (ed. Waršava)

E. PRILL: Škola ...

Etudy

G. GARIBOLDI: Cvičenia pre začiatočníkov

BÁNTAI – KOVÁCS: Výber etúd I. diel (ed. Budapešť)

Prednesové skladby

Vhodné sú drobné skladbičky v zvládnutom rozsahu so sprievodom klavíra.

G. Ph. TELEMANN: 12 menuetov

BÁNTAI – KOVÁCS: Výber skladbičiek

CHRESTOMATIA (ed. Moskva)

R. GRUBER: Rozfúkaj sa pišťalôčka

Album začínajúceho flautistu I. (ed. Kyjev)

Prípadne podľa vlastného výberu vyučujúceho a dispozície žiaka

Požadované vedomosti a zručnosti žiaka po ukončení 1.ročníka hry na flaute:

Po ukončení I. ročníka má žiak splňať tieto interpretačné zručnosti:

Správne držanie nástroja

Správny postoj pri hre

Dýchanie (plynulé, uvoľnené, hlboké, aktívne)

Nasadenie tónu (konkrétnosť tónu, rovný, intonovateľný tón z artikulovaným začiatkom a správnym ukončením)

Rozsah (c1 – e3, postupne nenásilnou formou rozširovať)

Tenuto a legato

Plynulá interpretácia naštudovaného repertoáru, aspoň 1 skladba v sprievode iného nástroja

Zmysel pre sebadisciplínu, intonáciu, frázovanie, artikuláciu s prihliadnutím na individuálne dispozície žiaka

HRA NA KLARINETE

Charakteristika predmetu

Vyučovanie hry na klarinete vychádza zo širokého uplatnenia nástroja v symfonickej, komornej, ľudovej, dychovej, tanečnej, džezovej a v sólovej hre. Podmienkou prijatia do ZUŠ pre hru na klarinete je hudobné nadanie, sluch, rytmus, telesná vyspelosť, spôsobilné pery, zdravé dýchacie orgány a zuby. V priebehu štúdia odporúčame pravidelnú lekársku kontrolu (dýchacie orgány, srdce, štítna žľaza, chrup).

Ciele

Formou predhrávania živej a reprodukovanej hudby získať záujem o hru na klarinete. Oboznámiť žiaka s nástrojom, jeho vznikom a údržbou. Postupne vychovať z neho dobrého, aktívneho hráča-amatéra, ktorý bude schopný uplatniť sa v rôznych amatérskych súboroch a hud. zoskupeniach. Ak chceme tento cieľ dosiahnuť, je potrebné od samého začiatku dôsledne dbať na správny postoj a držanie nástroja.

Obsah a metódy výučby

Veľa času je potrebné venovať hlavne nácviku správneho dýchania. Oboznámiť žiaka s bránicovým, hrudníkovým prípadne klavikulárnym dýchaním, no venovať sa hlavne bránicovému dýchaniu. Dbať na uvoľnenosť prstov a veľa času venovať takzvaným maličkovým hmatom. Oboznámiť žiaka so základnými technikami hry, ako sú nasadzovanie tónu – détaché a základy hry staccato.

Hudobný materiál a odporúčaná literatúra

stupnice: C,G,F dur + T5

školy

B.Zákostelecký: Škola hry na klarinet,1.diel / výber /

J.Kratochvíl: Škola hry na klarinet /výber/

Podľa úvahy učiteľa sa môžu použiť aj niektoré cvičenia z iných klarinetových škôl.

prednesové skladby

B.Zákostelecký: Škola hry na klarinet,1.diel

S.Hochel: Rozihraný klarinet

Požadované zručnosti a vedomosti žiaka po ukončení 1. ročníka hry na klarinete

- Dokonale zvládnuť šalmajový register a postupne zdokonaľovať klarinetový register. Venovať pozornosť prechodu v registri a1- h1, g1-h1, a1-c2

- Rozsah : e-g2
- Stupnice: C,G,F dur a kvindakordy
- Dýchanie(plynulé, uvoľnené, hlboké, aktívne)
- Jednoduché skladbičky a ľudové piesne vedieť zahrať s doprovným klavíra. s prihľadnutím na individuálne dispozície žiaka

HRA NA SAXOFÓNE

Charakteristika predmetu

Vyučovanie hry na saxofóne vychádza zo širokého uplatnenia nástroja v tanečnej ,populárnej, džezovej, dychovej a v sólovej hre. Podmienkou prijatia žiaka do ZUŠ na tento nástroj je hudobné nadanie, sluch, rytmus, spôsobilé pery, zdravé dýchacie orgány a zuby. Vzhľadom na potrebnú telesnú zdatnosť žiaka na tento nástroj sa odporúča vek minimálne 12 rokov.

V priebehu štúdia odporúčame pravidelnú lekársku kontrolu (dýchacie orgány, srdce, štítna žľaza, chrup).

Ciele

Formou predhrávania živej a reprodukovanej hudby získať záujem žiaka o hru na saxofón. Oboznámiť žiaka s nástrojom jeho vznikom a údržbou. Postupne vychovať z neho dobrého, aktívneho hráča-amatéra, ktorý bude schopný uplatniť sa v rôznych amatérskych súboroch a hud. zoskupeniach. Ak chceme tento cieľ dosiahnuť, je potrebné od samého začiatku dôsledne dbať na správny postoj a držanie nástroja.

Obsah a metódy výučby

Od samého začiatku dbať na správne dýchanie a tvorenie tónu. Vydržiavať dlhé tóny a dolad'ovať ich podľa klavíra. Dbať na uvoľnenosť prstov ako aj celého tela. Veľa času je potrebné venovať hlavne nácviku správneho dýchania. Oboznámiť žiaka s bránicovým, hrudníkovým prípadne klavikulárnym dýchaním ,no venovať sa hlavne bránicovému dýchaniu. Oboznámiť žiaka so základnými technikami hry, ako sú nasadzovanie tónu – détaché a základy hry staccato.

Hudobný materiál

Stupnice: C,G,F dur +T5

Škola

L.Daniel: Škola hry na sopr.zobc.flautu.

Ľudové piesne
R.Gruber: Saxofonové etudy

Prednesové skladby

Ľudové piesne
Ľahšie skladbičky z pop.hudby.

Požadované zručnosti a vedomosti žiaka po ukončení 1. ročníka hry na saxofóne

- Správne držanie nástroja
- Dýchanie (plynulé, uvoľnené, hlboké, aktívne)
- Rozsah d1 – g2
- Základy hry tenuto a legáto
- Zahrať ľudovú pieseň, alebo inú skladbičku s doprovodnom klavíra s prihliadnutím na individuálne dispozície žiaka

HRA NA POZAUNE

Charakteristika predmetu

Pozauna je hudobný nástroj, ktorý patrí do skupiny plechových, dychových nástrojov. Jej uplatnenie môžeme nájsť v sólovej, komornej, súborovej a orchestrálnej hre. Štúdium hry na pozaune v základnej umeleckej škole poskytuje žiakom základy odborného vzdelania, rozvíja hudobné zručnosti, vychováva poslucháča a interpreta hudby. K hre na pozaune sú potrebné dostatočné fyziologické predpoklady, zdravé zuby, dĺžka ramien. V priebehu štúdia odporúčame pravidelnú lekársku kontrolu (dýchacie orgány, srdce, štítna žľaza, chrup).

Pre tých žiakov ktorí nemajú dostatočnú dĺžku ramien, je vhodné štúdium hry na príbuzný dychový nástroj ako sú tenor, barytón, piestová pozauna. Hra na pozaune rozvíja hudobné a estetické cítenie. Hrou v súbore sa upevňuje kolektívne cítenie a cibrí sa tým aj prispôsobovanie sa žiaka k spoluhráčom na iné nástroje.

Obsah predmetu zahŕňa hru z listu, komornú, súborovú a orchestrálnu hru a základy improvizácie.

Ciele

Zoznámiť žiaka s nástrojom, jeho historickým a technickým vývojom, uplatnením, jeho stavbou, jednotlivými časťami, čistením a údržbou. Zistiť u žiaka fyziologické predpoklady v štúdiu hre na pozaune. Viest' žiaka k správnym návikom dýchania t.j. postupovať smerom k pestovaniu a rozširovaniu schopností rozlišovať bránicové, hrudníkové, prípadne klavikulárne dýchanie. Dôležité je dbať na správne držanie nástroja, správny postoj pri hre, držanie hlavy nepredklonenej ani nezaklonenej ale vzpriamenej polohe so zreteľom na uvoľnenosť a priechodnosť hrdla pri nádychu a správneho nasadenia nátrubku na pery.

Vytvoriť základy nátlaku a tvorenie dobre znejúceho tónu k čomu nám má napomáhať otvorené uvoľnené hrdlo.

Obsah

Rozvíjať sluchovú predstavu a vedome spájať intonačno-rytmickú činnosť s hudobným záznamom. Pod pojmom správne nasadenie nátrubku na pery rozumieme obmedzovať tlak na pery, primerane umiestniť nátrubok rovnomerne na spodnú a vrchnú peru, dbať na správnu funkciu jazyka pri nasadzovaní a držaní rovného tónu ktorý sa žiakovi najľahšie ozve na jeden dych v sile – mf, najprv bez počítania neskôr na dve až štyri doby. Dbať na správnu funkciu brušných svalov pri nádychu aj výdychu počas hrania a dávať pozor na správnu funkciu lícných svalov (pri hraní nenafukovať líca). Hra dvoch a viac nôt na jeden dych najprv na jednom tóne v celých notách, neskôr v intervaloch sekundy až sexty.

Postup pri tvorbe tónu :

- 1.tvorba tónu bzučaním na perách a to v ľubovoľnom metre.
- 2.tvorba tónu bzučaním na nátrubok.
- 3.tvorba tónu priamo na nástroji

Nácvik stupníc v celých a polových notách, hrať tonické kvintakordy v rozsahu jednej oktávy. Stupnice a akordy hrať spamäti a stále kontrolovať základné interpretačné náviky. Zčať hrať v basovom kľúči. Základná dynamika - f, p. Rozlišovanie základných druhov tempa (pomaly, rýchlo).

Obsah učebných osnov učiteľ prispôsobuje podľa fyziognomických, motorických a hudobných schopností žiaka.

Hudobný materiál a odporúčaná literatúra :

Stupnice : C,F,B – Es dur – jedna oktáva

Akordy : po štyroch tónoch v obrate v polových notách

Hrať v tenute a legate (podľa uváženia učiteľa)

Ľudové piesne a ľahké prednesové skladby primerane prispôsobené fyziognomickým, motorickým a interpretačným schopnostiam žiaka

Požadované zručnosti a vedomosti žiaka po ukončení 1. ročníka hry na pozaune

- Správne držanie nástroja
- Správny postoj pri hre
- Dýchanie (plynulé, uvoľnené, hlboké, aktívne)
- Nasadenie tónu (konkrétosť tónu, rovný, intonovateľný tón z artikulovaným začiatkom a správnym ukončením)
- Rozsah (F-E1, postupne nenásilnou formou rozširovať)
- Tenuto a legáto
- Plynulá interpretácia naštudovaného repertoáru, aspoň 1 skladba v spreivode iného nástroja
- Zmysel pre sebadisciplínu, intonáciu, frázovanie, artikuláciu a súhru v duéte s prihliadnutím na individuálne dispozície žiaka

HRA NA TRÚBKE

Charakteristika predmetu

Trúbka je hudobný nástroj patriaci do skupiny plechových dychových nástrojov. Uplatňuje sa v sólovej, komornej a orchestrálnej hre. Štúdium hry na trúbku v základných umeleckých školách poskytuje žiakovi základy odborného hudobného vzdelania, rozširuje okruh hudobných skúseností, rozvíja hudobné zručnosti, vychováva nadšeného poslucháča a interpreta hudby.

Hra na trúbke kladie dosť veľké nároky na fyziologické, psychické a intelektuálne vlastnosti žiaka. V priebehu štúdia odporúčame pravidelnú lekársku kontrolu (dýchacie orgány, srdce, štítina žľaza, chrup).

Správnym a pravidelným cvičením pod vedením učiteľa žiak dosiahne takú technickú zručnosť, ktorá mu umožní správnu interpretáciu skladieb rozmanitých žánrov a štýlových období. Hrou na trúbku sa rozvíja hudobné rytmické a estetické cítenie, formuje charakter a hrou v súbore učí žiaka vzájomnému sa prispôsobovaniu a kolektívnej hudobnej spolupráci na skladbách.

Obsah predmetu zahŕňa hru z listu, komornú, súborovú a orchestrálnu hru ako aj základy improvizácie a štúdium transpozície.

Ciele

Zoznámiť žiaka s nástrojom, jeho historickým a technickým vývojom, uplatnením, jeho stavbou, jednotlivými časťami, mechanikou s poukázaním na existenciu dvoch bežne používaných typov trúbky – piestovej, ventilovej a krídlčky a spôsobom ošetrovania. Univerzálnym cieľom a zároveň metódou vyučovania hry na trúbku je dychová technika. To je postupovať smerom k rozvíjaniu a pestovaniu schopností rozlišovať bránicové, hrudníkové a prípadne klavikulárne dýchanie. Viesť žiaka k správnejmu postoju pri hre, správnejmu držaniu nástroja a k správnejmu nasadeniu nátrubku na pery. Vytvoriť základy nátisku s obmedzením tlaku nátrubku na pery ako predpokladu správnej tvorby tónu. Spojiť čítanie notového zápisu s pohotovou sluchovou orientáciou pri hre, neustále kontrolovať dýchanie, intonačnú istotu, predpísaný rytmus, dynamiku, dbať na kontrolovanie tvorby tónu. Privykáť žiaka na súhru s inými nástrojmi.

Obsah a metódy výučby

Rozvíjať hudobnú tvorivosť, rytmicko-melodicú predstavivosť a zmysel pre správne cítenie melodických fráz. Opísať funkciu nátrubku. Ovládnuť správnu funkciu jazyka pri tvorbe tónu (začiatok tónu a jeho ukončenie). Činnosť nátiskového svalstva a jeho systematický intenzívny výcvik. Vysvetliť funkciu bránice a brušného svalstva. Nasadzovanie a držanie "rovného" tónu, ktorý sa žiakovi najľahšie ozve na jeden dych v sile –mf, najprv bez počítania neskôr na dve až štyri doby. Zachovať postupnosť tvorby tónu:

1. tvoriť tón na perách bez nátrubku a nástroja bzučaním.

2. tvoriť tón bzučaním na nátrubok.

3. tvorba tónu priamo na nástroji.

Rozširovanie tónového rozsahu od prirodzených tónov postupne na ostatné tóny základnej hry v rozsahu malé g-c2. Tónový rozsah rozširovať podľa fyziologických daností žiaka.

Hra dvoch a viac nôt na jeden dych najprv na jednom tóne, neskôr v intervaloch sekundy až sexty. Hra v celých, polových a osminových notách. Polová nota s bodkou, štvrt'ová nota s bodkou.

Ligatúra, hra legato po dvoch, troch, štyroch a viac notách, v sekundových postupoch, hra tercií legato.

Nácvik stupníc v celých a polových notách v presnom rytme cez jednu oktávu. K stupniciam hrať rozložené tonické kvintakordy v rozsahu primeranom žiakovi. Stupnice a akordy hrať spamäti a stále kontrolovať základné interpretačné návyky (nasadenie tónu, udržanie rovného tónu, dynamika, metrika a ukončenie tónu).

Na jednoduchých piesniach a skladbičkách cvičiť hranie s využitím dynamických prostriedkov.

Posilňovanie nátliskového svalstva na cvičení perných väzieb v primeranej polohe.

Rytmickú a melodickú predstavivosť žiaka rozvíjať hrou rytmických a melodických ozvien sprevádzaných tleskaním. **Postup pri zaraďovaní študijných prvkov sa riadi podľa individuálnych schopností žiaka a jeho telesnej vyspelosti.**

Vydržiavané tóny: 1.bez určenia dĺžky
2.s počítaním

Nátiskové cvičenia v primeranej polohe – perné väzby.

Stupnice:

Výber podľa dosiahnutej úrovne.

Akordy:

Tonické kvintakordy prebraných stupníc.

Hudobný materiál:

Jaroslav KOLÁŘ : Praktická škola pre cornet a piston, trúbku a křídlovku zošit 1

Miloslav BENEŠ : Škola hry na trúbku

Vajgl – Krčma : Praktická škola hry na trúbku diel 1

Juraj BENEŠ : Škola hry na trúbku

Prednes

Ľudové piesne, príležitostné piesne a skladbičky vyberané podľa nátiskových a hudobných dispozícií žiaka.

Požadované zručnosti a vedomosti žiaka po ukončení 1. ročníka hry na trúbke

- Správne držanie nástroja
- Správny postoj pri hre
- Dýchanie (hlboké, uvoľnené cez otvorené hrdlo)
- Nasadenie tónu (konkrétne, jasne artikulovateľné)
- Rozsah – od malé g-c2
- Tenuto a legato
- Plynulá interpretácia naštudovaného repertoáru, aspoň 1 skladba v sprievode iného nástroja
- Zmysel pre sebadisciplínu, intonáciu, frázovanie, artikuláciu a súhru v duéte s prihliadnutím na individuálne dispozície žiaka

HRA NA BICIE NÁSTROJE

Charakteristika predmetu

So záujmom mladej generácie o hudbu narastá aj počet záujemcov o hru na bicie nástroje, ktoré sa stali v súčasnosti dominujúcimi vo všetkých oblastiach populárnej a džezovej hudby.

Hudobný materiál a dnes už dostupný audiovizuálny materiál v oblasti bicích nástrojov sa odporúča ako základná literatúra, jeho využitie a zaradenie do plánu práce je ponechané na voľbe pedagóga.

Zmyslom spoločného snaženia by malo byť dosiahnutie takého stupňa technickej vyspelosti, ktorá umožní absolventovi ZUŠ realizovať sa v spoločenskom živote v oblasti populárnej a džezovej hudby.

Ciele

Naučiť elementárnu hru na malý bubon, správne držanie tela, paličiek, pohyb lakt'ov, zápästia a celková uvoľnenosť pri hre jednotlivých úderov. Rozvoj technickej zručnosti a čistoty úderov po stránke rytmickej. Sprístupniť hru na súprave bicích nástrojov.

Obsah

Hra celých, polových, štvrt'ových, osminových a šestnástinových nôh a pomlčiek.

Hra v 2/4, 3/4, a 4/4 taktoch.

Hra jednoduchých a dvojitých paradidlov. Koordinácia rúk a nôh.

Oboznamovať žiaka s celou súpravou bicích nástrojov a rozširovať jeho výraz a technické možnosti hry na súprave samotným predhrávaním a doprevádzaním (učiteľa) a taktiež inšpiráciou pri sledovaní a prehrávaní videoprojekcií so záznamom koncertov v klasickej a populárno-tanečnej (taktiež džezovej) forme.

Hudobný materiál

P. a J. Šprunk: BICIE NÁSTROJE

Baul Schencel: ROCK DRAMS (1.fáza)

Gunter Kiesant: DER MODERNE DRUMMER

Požadované zručnosti a vedomosti žiaka po ukončení 1. ročníka hry na bicie nástroje

Správne držanie tela, paličiek a celková uvoľnenosť pri hre etudových cvičení na malom bubne.

Interpretácia na celej súprave bicích nástrojov v doprovode populárnych a tanečných rytmov so zmyslom pre koordináciu a súhru s druhým doprovodným nástrojom. s prihliadnutím na individuálne dispozície žiaka.

HLASOVÁ VÝCHOVA, SPEV

Charakteristika predmetu

Spev bol od nepamäti najprirodzenejším hudobným prejavom človeka. Spevnosť je meradlom hudobnosti národa a bohatstvo ľudových piesní je doklad i základ jeho hudobnej kultúry. Kultivovaný spevácky prejav sa uplatňuje v jeho vokálnej hudbe všetkých štýlových období a žánrov v skladbách sólových, komorných i zborových. Udržiavanie a rozvíjanie speváckej tradície národa prostredníctvom hlasovej a speváckej výchovy poskytovaním základov hudobného vzdelania nadaných záujemcov je úloha speváckych oddelení ZUŠ.

Ciele

Viesť žiaka k speváckym návykom, ktoré mu umožnia naštudovať s vkusom a primeraným výrazom jednoduchšie piesne (ľudové a umelé) s inštrumentálnym sprievodom, jednoduchšie komorné skladby i zborové party. Repertoár zostaviť tak, aby poznal sólové, komorné a zborové skladby autorov rozličných období a smerov a ľudové piesne z rozličných regiónov. Repertoár rozšíriť o populárne piesne súčasných skladateľov s používaním KARAOKE.

Žiak má vyrovnané ovládať hlas vo všetkých polohách svojho hlasového rozsahu s rozvinutým zmyslom pre kultivovaný hlas, prejav, krásu hudobnej frázy či kantilény.

Má ovládať zásady správnej speváckej výslovnosti, pri reprodukcii piesní má vychádzať z precítania a pochopenia ich hudobného a slovného obsahu. V priebehu štúdia je potrebné, aby žiak vedel zaspievať z listu jednoduchý sólový, komorný alebo zborový part, má ovládať zásady viachlasného komorného alebo zborového spevu. V priebehu štúdia je potrebné rozvíjať charakterové a vôľové vlastnosti - vytrvalosť, húževnosť, trpezlivosť, zodpovednosť, uvedomelosť, aktívnosť, tvorivosť. V priebehu štúdia je potrebné u žiaka vytvoriť vzťah k spevu.

Spevácke dispozície žiakov sa rozvíjajú individuálne, preto je potrebné nájsť správne cesty, metódy, formy a prostriedky hlasového školenia.

Metódy a formy práce

Učebné osnovy sú základná smernica pre prácu učiteľa v jednotlivých ročníkoch. Splnenie vyučovacieho cieľa preberaním vytýčených študijných úloh je pre učiteľa i žiaka záväzná, je podmienkou pre postup žiaka do vyššieho ročníka. Všetky technické cvičenia solffeggio i prednesové skladby si treba zvoliť tak, aby v nich žiak mohol postupne precvičiť a uplatniť všetky získané vedomosti. Technická a prednesová literatúra má slúžiť učiteľovi v základnej orientácii. Podľa svojich skúseností a individuálnych potrieb jednotlivých žiakov ju možno voľne obmieňať, dopĺňať alebo nahrádzať iným, ročníku primeraným materiálom alebo inou dostupnou literatúrou. Voliť metódy a formy výchovno-vzdelávacej práce ako aj počet a zameranie piesní na splnenie stanovených cieľov. Ak žiak zvládne potrebnú látku svojho ročníka, učiteľ s ním môže prebrať i študijnú látku vyššieho ročníka, pritom treba dbať na rovnováhu jeho muzikálneho a technického rozvoja.

Ciele pre 1. ročník

Cieľom prvého ročníka je vzbudiť záujem žiaka o spev ako prostriedok hudobného vyjadrovania, viesť ho k tomu aby chápal hudobný a slovný obsah spievaných piesní. Osvojovať zásady správneho tvorenia a používania hlasu na základe výcviku pomocou cvičení. Hlasové dispozície dieťaťa je potrebné rozvíjať a kultivovať, aby získal určité estetické a jazykové normy – hlasová kultúra. Súčasne rozvíjať intonačné a rytmické cítenie na úrovni, ktorá zodpovedá jeho veku a vyspelosti, ako aj predpokladu pre vytvorenie správnych speváckych návykov – dych, rezonancia, artikulácia. Viesť žiaka k logickému mysleniu, rozvíjať hlasové výrazové prostriedky – dynamika tempo, rytmus, prízvuk. Sústavne rozvíjať pamäť, prirodzene rozvíjať kantilénu pri zachovávaní prirodzeného detského prejavu. Pripravovať spev s inštrumentálnym nástrojom alebo s využitím zvukovej inštrumentálnej nahrávky tzv. k a r a o k e. Rozvíjať repertoár o ľudové piesne. Žiak v tomto ročníku by mal poznať najmenej 8 ľudových piesní v ľahšej úpave K. Lapšanskej, 2 ľudové piesne z rôznych regiónov Slovenska so sprievodom akordeónu. Rozpoznať ľudovú a umelú pieseň a naspievať 3 umelé detské piesne.

Hudobný materiál

Katarína Lapšanská	DO RE MI FA
Anna Trokanová	Detský rok
Dezider Kardoš	Pomôžme slávikovi
Oto Ferenczy	Spievaná abeceda
Ladislav Holoubek	Pesničky
Alexander Kříž	Pesničky na texty zo Zorničky
Ladislav Burlas	Deti z nášho domu
H. Répassyová-M. Šimko	Spievaj si, spievaj

Slov. ľud. piesne I. II. III.

Požadované zručnosti a vedomosti žiaka po ukončení 1. ročníka hlasovej výchovy, spevu

Od začiatku je dôležité klásť dôraz pri rozvíjaní speváckych návykov u dieťaťa na prirodzenosť a to :

- správne a prirodzené držanie tela pri speve (spevák nesmie mať pocit nejakého napätia v tele, ruky drží voľne pri tele)
- dbať na hlboké a pokojné dýchanie bránicou (vysvetliť pojem bránica a názorne ukázať dýchanie, dodržiavať 3 fázy dychu: nádych, zadržanie, výdych)
- uvoľnenie brady s funkčným ovládaním úst ako predpoklad pre správnu vokalizáciu (brada musí byť voľná, spevák nesmie mať pocit strnulosti)
- mäkké a opreté nasadenie tónu (dôležitosť pri mäkkom nasadení je správna artikulácia prvého nasadeného tónu – voľná brada a dych)
- spev v strednej hlasovej polohe v rozsahu 5-6 tónov, p-mf (používať zostupné cvičenie, neskoršie cvičenia nahor a nadol spestriť technické cvičenia, aby sa vzbudil záujem na základe predstavivosti – vymyslieť svoju metódu napr. rozprávka)
- príprava kantilény- rozvíjať prirodzený detský prejav
- vyrovnanie všetkých vokálov na jednom tóne v strednej hlasovej polohe
- navodenie hlavového tónu pomocou brumenda zhora a prechodom na hlásku „m“

- spájanie notového zápisu s hudobnou predstavou
- cvičenie spievania spamäti
- cvičenie intonačnej, rytmickej a harmonickej predstavivosti

Všetky študijné úlohy je potrebné v tomto ročníku precvičovať, upevňovať ich v nadväznosti na prebraných piesňach.

ZBOROVÝ SPEV

Ciele

Cieľom predmetu je rozvoj hudobnej gramotnosti, predstavivosti, radosť zo spoločnej tvorby hudobného diela. Má pozitívny vnútorný vplav nielen vo vnútri kolektívu, ale aj navonok – pôsobí na poslucháčov, ktorých vnímaná reakcia sa vracia späť do kolektívu. Rozvíja kolektívnosť, súťaživosť, disciplínu, prináša estetické zážitky z prežívania hudobného diela.

Jeho prvoradým hudobným cieľom je zvyšovať spevácku úroveň žiakov pri dodržiavaní hlavných zásad správnej hlasovej hygieny. usilovať o správne tvorený ľahký, zvučný a nosný tón, osvojiť si a využívať dychovú ekonomiku, zreteľnú artikuláciu, dodržať intonačnú čistotu tónu, vyrovnanosť v rôznych hlasových polohách, viesť členov k zborovému počúvaniu, učiť sa spievať podľa dirigentského gesta a reagovať na všetky podnety pri interpretačnom dotváraní hudobného notového zápisu do výsledného umeleckého tvaru.

Ďalším cieľom je prezentácia svojej práce na rôznych verejných vystúpeniach a podujatiach školy. V prípade je vhodné nastudovanie diela vokálno-inštrumentálne, čím na jednej strane takáto spolupráca motivuje, prináša radosť a uspokojenie z kolektívnej práce a v neposlednom rade vedie k rozširovaniu skúseností a repertoáru.

Hlavným cieľom hlasovej výchovy vo všeobecnosti je dosiahnuť tón, ktorý je prirodzený, čistý a jasný. to všetko sa nedá dosiahnuť nasilu, ale cestou systematického a trpezlivého hľadania a rozvíjania hlasových daností jednotlivca. Základné princípy sólovej a zborovej techniky sú totožné.

Obsah

Od začiatku je dôležité klásť dôraz pri rozvíjaní speváckych návykov u dieťaťa na prirodzenosť a to :

- hľadanie správneho (prirodzeného, bez napätia, intonačne čistého, príjemne zafarbeného) znenie hlasu pri rôznych vokáloch v strednej polohe
- správne a prirodzené držanie tela pri speve (spevák nesmie mať pocit nejakého napätia v tele, ruky drží voľne pri tele zdokonaľovanie kultivovaného spevu)

- dbať na hlboké a pokojné dýchanie bránicou (vysvetliť pojem bránica a názorne ukázať dýchanie, dodržiavať 3 fázy dychu: nádych, zadržanie, výdych)
 - uvoľnenie brady s funkčným ovládaním úst ako predpoklad pre správnu vokalizáciu (brada musí byť voľná, spevák nesmie mať pocit strnulosti)
 - mäkké a opreté nasadenie tónu (dôležitosť pri mäkkom nasadení je správna artikulácia prvého nasadeného tónu – voľná brada a dych)
 - spev v strednej hlasovej polohe v rozsahu 5-6 tónov, p-mf (používať zostupné cvičenie, neskoršie cvičenia nahor a nadol spestriť technické cvičenia, aby sa vzbudil záujem na základe predstavivosti – vymyslieť svoju metódu napr. rozprávka)
 - príprava kantilény- rozvíjať prirodzený detský prejav
 - vyrovnanie všetkých vokálov na jednom tóne v strednej hlasovej polohe
 - navodenie hlavového tónu pomocou brumenda zhora a prechodom na hlásku „m“
 - spájanie notového zápisu s hudobnou predstavou
 - cvičenie spievania spamäti
 - cvičenie intonačnej, rytmickej a harmonickej predstavivosti
 - pri nácviku kratších ucelených fráz a ich spájaní do väčších celkov využívať formu imitačnej metódy
 - učiť spievať podľa dirigentského gesta
- Všetky cvičenia a piesne je potrebné precvičovať a upevňovať.

Hudobný materiál

- ľubovoľný výber
- -kánon
- -jednohlasné a dvojhlasné piesne v ľahšej úprave s inštrumentálnym nástrojom
- -piesne a capella

HUDOBNÁ NÁUKA

Charakteristika predmetu

Hudobná náuka ako špecifický predmet na ZUŠ plní v zásade dve funkcie:

- **funkciu poznávaciu**, ktorá sa prejavuje ako výchova k hudbe a umeniu všeobecne,
- **funkciu výchovnú**, ktorá sa prejavuje ako výchova hudbou a umením všeobecne

Charakteristickým znakom predmetu hudobná náuka (HN) je prevažne jeho činnostný ráz. Podstatou tohto predmetu sú:

Interpretačné činnosti: spevácke a intonačné
rytmicko-pohybové
improvizačné
inštrumentálne

Percepčné činnosti: počúvanie hudby
sluchová analýza

Pri osvojení si hudobných pojmov žiakmi je potrebné dbať na to, aby boli získavané v súčinnosti s interpretačnými a percepčnými činnosťami, teda v PHV a HN je potrebné klásať dôraz na komplexnosť činností a tvorivý prístup.

Nevyhnutnou zásadou pri plnení požiadaviek učebných osnov je neoddeľovať používanie definícií resp. hudobných pojmov bez nadväznosti na hudobný materiál, pretože skúsenosti, zručnosti a zážitky z interpretačných a percepčných činností premietnuté do pojmovej oblasti sú zárukou, že učiteľ dosiahol stanovený cieľ.

Účinnými formami a prostriedkami na dosiahnutie esteticko-výchovného pôsobenia na žiakov je (zvlášť vo vyšších ročníkoch) prepojenie hudobnej výchovy s inými umelecko-výchovnými zložkami, ako sú výtvarné umenie, pohyb - tanec, hovorené slovo - literatúra. Tieto vzájomným pôsobením umocňujú hudobný zážitok a približujú umenie ako prostriedok pre pochopenie krásna v širších súvislostiach.

Poslaním predmetu PHV a HN je v súlade so Štátnym vzdelávacím programom a kľúčovými kompetenciami v ňom uvedenými kultivovať osobnosť žiaka, rozširovať okruh jeho hudobných skúseností, vytvárať a usmerňovať jeho záujem a vzťah k hudbe, rozvíjať jeho hudobné vedomosti a zručnosti. Predmet má poskytovať žiakom základy odborného vzdelania a vychovávať nadšeného poslucháča hudby a aktívneho amatérskeho hudobníka, ktorému je hudba životnou potrebou.

Aby sme dosiahli tieto ciele, treba rozvíjať najmä:

- hudobnú predstavivosť, fantáziu, orientáciu v hudobnom výraze, podporenú aj inými umelecko-výchovnými činnosťami a zážitkami,
- spevácke návyky žiakov, potrebné pre správny kultivovaný vokálny prejav,
- schopnosť rozlišovať jednotlivé vyjadrovacie prostriedky: metrum, tempo, rytmus, melodiku, harmóniu, dynamiku, farbu tónu,
- orientáciu v hudobných formách, žánroch a slohoch (zvlášť vo vyšších ročníkoch),
- hudobnú pamäť v spojení s jednotlivými činnosťami,
- schopnosť orientovať sa v teoretickej hudobno-pojmovej oblasti ako predpokladu ďalšieho odborného rastu žiaka.

HN je samostatným predmetom s vlastnými cieľmi a klasickými i alternatívnymi formami a metódami práce.

Ciele HN ako vyučovacieho predmetu (kognitívne, socioafektívne a psychosomatické) sú rozpracované v učebných osnovách predmetu a korešpondujú so Štátnym vzdelávacím programom, t.j.:

- rozvíjať kreatívne myslenie,
- rozvíjať emočnú inteligenciu, pestovať zmysel pre dobro a krásu,
- budovať v dieťati hodnotový systém a obranyschopnosť voči tlaku reklamy, gýču, preferencii materiálnych hodnôt,
- usmerňovať dieťa k vyšším duchovným hodnotám,
- prispôbovať sa potrebám konkrétnych oblastí, zohľadňovať nové trendy vo vývoji umení,
- viac sa venovať vývoju vkusovej orientácie detí,
- úzko spolupracovať s ostatnými oddeleniami hudobného odboru a s ostatnými odbormi ZUŠ,
- sústavne vzdelávať a rozširovať obzor žiakov – nielen ich odbornej umeleckej úrovne, ale i v oblasti komunikačno-ludskej,
- najmä vo vyšších ročníkoch využívať systém projektového vyučovania a zapájanie IKT do vyučovacieho procesu.

Čiastkové výchovno-vzdelávacie ciele, na rozdiel od väčšiny predmetov, sa neodvíjajú len od obsahu učiva, ale, a to predovšetkým, od hudobných činností, s ktorými sa žiaci v priebehu vyučovacieho procesu stretávajú.

V predmete, vzhľadom na jeho obsahovú rozmanitosť, sa využívajú takmer všetky známe **formy práce** - frontálna, skupinová, diferencované vyučovanie, dialogická, individuálna, návšteva hudobného (kultúrneho) podujatia, z metód tak **metódy špeciálne** ako aj **všeobecné** (vid'. jednotlivé hudobné činnosti).

Napriek skupinovému charakteru predmetu je vo výchovno-vzdelávacom procese potrebné zohľadňovať individuálne danosti a osobitosti žiakov a diferencovať aj výučbu tých žiakov, ktorí sa pripravujú na ďalšie odborné štúdium. Žiakovi je potrebné aktivizovať využívaním auditívnych, vizuálnych a audiovizuálnych pomôcok(CD, DVD, PC, magnetická notová tabuľa, žiacke magnetické tabuľky, diagram klaviatúry, súbor Orffových nástrojov).

PHV a HN má v štruktúre predmetov vyučovaných na ZUŠ nezastupiteľné miesto, pretože, na rozdiel od individuálnej nástrojovej a speváckej výučby, sa PHV a HN systematicky zaoberá disciplínami, ktoré individuálne vyučovanie môže poskytnúť žiakovi len okrajovo. PHV a HN pripravuje a dopĺňa inštrumentálne a spevácke predmety a súčasne nadväzuje na poznatky a skúsenosti z individuálneho a skupinového vyučovania, prehlbuje ich, zovšeobecňuje a uvádza do širších súvislostí celej hudobnej kultúry.

1. ročník

Ciele

Nadväzovať na obsah učiva v PHV. Hravou formou podchytiť záujem detí o hudbu. Aktivizovať deti k tvorivosti. Rozvíjať vnímanie základných výrazových prostriedkov v hudbe. Zdokonaľovať u žiakov melodicko-rytmickú predstavivosť a pamäť. Nadobúdať základné vedomosti a schopnosť orientovať sa v hudobnej terminológii a hudobno-teoretických pojmoch.

V prvom ročníku HN sa snažiť u žiakov o osvojenie si týchto kľúčových spôsobilostí:

- viesť žiakov k tomu, aby sa na veku primeranej úrovni dokázali súvisle, výstižne a kultúrovane vyjadrovať písomnou aj ústnou formou,
- dokázali určitý čas sústredene pracovať a náležite reagovať,
- v záujme toho, aby sa v nich budovalo rešpektovanie kultúrnej rozmanitosti ich naučiť 2 -- 3 piesne iných národností,
- rozvíjať u žiakov schopnosť objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré vedú k systematizácii poznatkov,
- v záujme zvyšovania úrovne výchovno-vzdelávacieho procesu zavádzať doňho informačno-komunikačné technológie a multimedialnú techniku.

Obsah

Obsah tohto ročníka nadväzuje na požadované výsledky prípravnej hudobnej výchovy (PHV) a ďalej ich rozvíja nasledovne podľa jednotlivých činností.

Interpretačné činnosti

Spevácke a intonačné:

Rozvíjať návyky správnej intonácie jednohlasných piesní, čo predpokladá osvojenie si správneho dýchania, výslovnosti a nenásilného tvorenia tónu. Intonácia durových a molových melódií a piesní bez náročných intervalových skokov, s návratom k základnému tónu, s možnosťou uplatnenia solmizačnej metódy (sekundové kroky v spojení s tónmi durového trojzvuku podľa notového zápisu v C dur, v iných tóninách podľa fonogestiky). Intonácia molového kvintakordu (len v nadväznosti na molové piesne). Základy pre intonáciu celého tónu a poltónu ako príprava na uvedomenú intonáciu modálnych melódií.

Metódy: intonačná metóda s použitím relatívnej solmizácie, fonogestika, imitačná i kombinovaná metóda osvojovania piesní, motivačný rozhovor, výklad, dialóg a diskusia.

Rytmicko – pohybové:

Rozvíjať rytmické cítenie a rytmické zručnosti v piesňach a rytmických cvičeniach. Schopnosť interpretovať základné metrické hodnoty dvojdobové a trojdobové s rozlišovaním prízvučnej a neprízvučnej doby, ich kombinácie a spájanie s pohybom (napr. pochod, valčík). S udávaním základného metra vedieť interpretovať rytmické útvary s použitím šestnástinových a osminových nôt, noty štvrtovej, štvrtovej s bodkou, polovej, polovej s bodkou, celej noty a pomlčky (informatívne aj ligatúry) v štvorštvrtových a osminových taktach. Taktovať dvojdobý a trojdobý takt.

Metódy: vokálna rytmizácia, využívanie gest, hry na telo, taktovania, imitačná i kombinovaná metóda osvojovania piesní, riadené objavovanie hudby - hudobný dialóg, skúsenostné metódy (tanečné prvky), motivačný rozhovor, výklad, dialóg a diskusia.

Improvizačné a inštrumentálne:

Pokračovať v prejavocho elementárnej hudobnej tvorivosti z PHV (rytmické ozveny, rytmicko-melodické dialógy, rytmizácia a melodizácia riekaniok, detských alebo vlastných textov). Schopnosť podľa sluchu zahrať na melodicko-rytmických nástrojoch jednoduché známe detské piesne .

Metódy: hudobný dialóg, elementárna hra na hudobnom nástroji, motivačný rozhovor.

Percepčné činnosti

Počúvanie hudby:

Rozvíjať schopnosť sústredeného počúvania krátkych skladbičiek rôzneho charakteru. Vybrané skladby sledovať v notovom zápise. Na základe ich počúvania oboznamovať sa s náladou skladby, pohybom melódie, dynamikou, tempom, dvojdobým a trojdobým metrom, durovým a molovým charakterom skladby. Podobne sa oboznamovať so zvukovou charakteristikou (farbou) niektorých hudobných nástrojov (husle, kontrabas, klavír, flauta, klarinet, gitara) a ľudských hlasov (detský, ženský, mužský).

Metódy: uvedomelá hudobná percepcia, motivačný rozhovor, výklad, diskusia, rozhovor, riadený dialóg, beseda, reakcia pomocou gest, hry na telo, pohybu a tanečných krokov.

Sluchová analýza:

Rozlišovať durový a molový charakter skladby, piesne alebo úryvku. Upevňovať tonálne čítanie uvedením si základného tónu. Rozpoznať durový a molový kvintakord, celý tón a poltón, rytmický a melodický útvar.

Metódy: uvedomelá hudobná percepcia, reakcia pomocou gest, hry na telo, fonogestiky a notového zápisu.

Hudobno-náukové pojmy si osvojujú prostredníctvom interpretačných a percepčných činností: noty v husľovom kľúči g – c³, noty v basovom kľúči c – e¹, stupnice durové do 2 # 2bé, molové do 1# a 1bé, predznamenanie, trojzvuky (len prebraných stupníc), 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 4/8 takt, posuvky #, bé, odrážka, tónina, fermata, legato, staccato, ligatúra, opakovacie znamienko, p, mf, f, crescendo, decrescendo, moderato, adagio, allegro, rittardando, accelerando, prima volta, seconda volta.

Metódy: výklad, motivačný rozhovor, individuálna práca s učebnicou a notovým zošitom, problémové vyučovanie.

Učebné zdroje:

V.Slujková, R.Fisla, E.Korcová: Hudobná náuka pre 1. roč. ĽUŠ

Zborníky ľudových piesní

Inštruktívny materiál používaný v individuálnom vyučovaní jednotlivých predmetov

E. Suchoň: Maličká som

P.I. Čajkovskij: Album pre mládež

J. Hatrík: Trpaslúšikovia

CD (predovšetkým súbory pre nižšie ročníky ZŠ), DVD, encyklopédie, učiteľom spracované metodické a pracovné listy.

Učebné osnovy

VÝTVARNÝ ODBOR

Charakteristika a ciele výtvarného odboru

Výtvarný odbor ZUŠ je záujmových vyučovaním v rámci ktorého sa vo výchovno-vzdelávacom procese aplikuje výtvarná tvorba ako výtvarná výchova.

Výtvarná výchova integruje zložky citovej a rozumovej stránky osobnosti dieťaťa a umožňuje mu komplexným spôsobom poznávať svet. Rozvíja senzibilitu, racionalitu, intuíciu, intelekt, fantáziu, temperament..., ale aj motorické zručnosti a schopnosti.

Cieľom takéhoto poznávania je rozvoj jedinečnosti osobnosti dieťaťa, schopnosť tvoriť a vnímať umenie ako také a schopnosť uvedomiť si význam umenia vo svojom živote.

Učí sa vyjadrovať na úrovni základnej kultúrnej gramotnosti, získava schopnosť rozumieť výtvarnému jazyku.

Výtvarná výchova umožňuje žiakovi zaradiť sa do kultúrnej tradície na úrovni súčasného myslenia.

Najvyšším cieľom výtvarnej výchovy je výchova ku kreativite. Východiskom takejto výchovy je spontánny záujem dieťaťa o výtvarné sebavyjadrovanie. Žiak sa učí primerane veku používať techniky, témy, prostriedky a metódy vlastného vyjadrovania sa.

Výtvarná výchova rozvíja emočnú inteligenciu, buduje hodnotový systém dieťaťa a obranyschopnosť voči tlaku komercie a gýču a pestuje zmysel pre dobro a krásu.

Kreativita vo výtvarnej tvorbe priamo rozvíja tvorivosť aj v iných oblastiach ľudskej činnosti.

Výtvarné umenie prijíma impulzy z najrozmanitejších ľudských aktivít a prírodných dejov, čo núti žiaka vzdelávať sa komplexne a využívať medzipredmetové väzby.

Charakteristika štúdia 1. ročníka výtvarného odboru

V prvom ročníku ZUŠ dieťa plynuje nadväzuje na spontánny detský výtvarný prejav. Ťažiskom metódy vyučovania je v zapojení poznávacieho procesu do vzťahu s tvorením. Z hravého prístupu sa postupne formuje schopnosť samostatne a tvorivo reagovať na podnety.

Bohatosti a rôznorodosti záujmov žiaka v tomto veku musí zodpovedať aj bohatosť obsahu vyučovania a jeho interdisciplinárne prepojenia.

Obsah

Obsahom výtvarnej výchovy je získanie osobnej skúsenosti, zážitkov z dobrodružstva z autentickej tvorby. Predstavuje otvorenú škálu hier, poznávania a vytvárania.

Proces tvorby realizujeme v tematických okruhoch:

- základná forma: bod, línia, plocha, priestor, škvrna, tvar, farba, svetlo, tieň
- prvky vo vzájomných vzťahoch: rytmus, kontrast, symetria, rovnováha – pohyb, pozitív-negatív, poriadok – chaos, kompozícia
- výtvarné operácie a objavné formálne postupy: interpretácie, parafrázy, transpozície ... /koláže, asambláže, montáže, roláže, frotáže, muchláže a chiazamáže/
- možnosti zobrazovania vizuálnej skutočnosti: dvoj-trojrozmerné štúdie predmetu, zátišia, prírodniny, krajiny /príroda, architektúra/, figúry, portréty – podľa priameho pozorovania, podľa kópie a pamäťového cvičenia
- transpozícia živých princípov prírody: inšpirácia biológie, chémie, fyziky, kozmológie, matematiky, psychológie...
- vyjadrenie zložitého vnemu, zážitku, myšlienky: naratívna téma ...

Časovo-tematický plán pre 1.ročník výtvarného odboru ZUŠ Sabinov

SEPTEMBER	Naratívna téma	maľba	Farebný zážitok z prázdnin
	Hra s líniou	kresba	Jako tečie voda? /príbeh/
	Hra s bodmi	MIX – prstová maľba	Ovocný strom
OKTÓBER	Tvary	modelovanie	Zviera
	Inšpirácie dejinami umenia	MIX	Jaskynná maľba na netradičný materiál
	Škvrna	maľba	Stopa zvieratka /prstami, štetcom.../
	Farba - abeceda maľovania	maľba	Farebné spektrum, teplé a studené farby
NOVEMBER	Rôzne charakteristiky línií	kresba	Vytváranie línií z rôznych druhov materiálu
	Rytmus	kresba	Počúvanie zvukov okolia a ich prenášanie na výkres
	Fantastická krajina	maľba	Vesmír
	Plocha	modelovanie	Reliéf
DECEMBER	Naratívna téma	maľba	Vianočná pozvánka, pohľadnica
	Monotypia	grafika	Otláčanie rôznych materiálov a vytváranie kompozícií
	Pozitív - negatív	kresba	„Portrét – fotka - na cestovný pas“ /ukážka skutočného negatívu fotky/
JANUÁR	Priestor	MIX	Hrad, veža z rôzneho materiálu
	Pohyb	kresba, maľba	Pohyb zvierat'a
	Pohyb	modelovanie	Pohyb zvierat'a
	Rozprávkový portrét	kresba	Počúvanie rozprávky a kreslenie portrétu s charakteristickými črtami
FEBRUÁR	Veľké, malé, vpredu, vzadu, hore, dole	maľba	Perspektíva „les“
	Hra s farebnými škvrnami	Akčná maľba	„Uvítací koberec“, nálada, počasie... /rôzne spôsoby/
	Hračka	modelovanie	3D objekt z rôzneho materiálu
	Hračka	Mix	- II -
MAREC	Geomatrické tvary	MIX – koláž z geometr. tvarov	Rozprávka – rozprávková postava
	Svetlo - tieň	kresba	Zátišie
	Priestor	Koláž, frotáž, modelovanie /3D/	Figúra
	Kolektívna práca	maľba	Inšpirácia dejinami umenia „Kópia“

APRÍL	Štylizácia figúry	modelovanie	Rozprávková postava
	Symetria a asymetria	MIX – škrvna na papier, monotypia	Motýľ
	Komunikácia tvarov	MIX	Vzorkovník látok /geometrické tary/
	Komiks	kresba	Príbeh
MÁJ	Naratívna téma	Maľba, MIX	Happening
	Štúdia	kresba	Portrét
	Skupinové výtvarné hry /zväčšovanie/	MIX	Inšpirácia dejinami umenia
	muchláž	maľba	Živly
JÚN	Pohyb figúry	Maľba, MIX	Štúdia pohybu figúry pomocou posúvania jednotlivých dielikov končatín
	Zátišie	kresba	Zátišie so „100“ predmetmi
	Priestor	maľba	Krajinomaľba

Požadované zručnosti a vedomosti žiaka po ukončení 1. ročníka výtvarného odboru

Žiak po ukončení 1. ročníka obsahovo rozumie a manuálne zvláda základné výtvarné techniky /maľba, kresba, grafika, modelovanie/.

Rozumie základným prvkom výtvarného jazyka /bod, línia, plocha.../ a vie ich využiť vo svojej autentickej tvorbe.

Samostatne reaguje na podnety a tvorivo používa výtvarné techniky a prvky. Do tvorby zapája kreativitu a fantáziu.

Na primeranej úrovni má žiak rozvinutú jemnú motoriku rúk /používanie štetca, ceruzky, nožníc .../.

Základná umelecká škola Sabinov, Námestie slobody 29, 083 01 Sabinov

Učebné osnovy
TANEČNÝ ODBOR

Učebné osnovy tanečného odboru

- Vymedzenie základných cieľov a metodiky výučby žiakov primárneho vzdelávania 1.stupňa
- Rozšírenie základných cieľov a metodiky výučby vychádzajúcej z našej praxe, sledujúc súčasné trendy v tanečnom umení a podporujúc potreby detí a mládeže v našom regióne.(časový plán výučby 1.ročníka)
- Charakteristika žiaka prvého ročníka primárneho vzdelávania 1.stupňa
- Návrhy k zlepšovaniu a skvalitňovaniu výchovného vzdelávacieho procesu

Charakteristika predmetu

Cieľom vyučovacieho procesu na 1. stupni základného štúdia tanečného odboru ZUŠ je všestranná základná tanečná výchova žiakov.

Prvá etapa

Tanečného vzdelávania prebieha od prípravného štúdia po 3. ročník. Trvá 4 roky a poznáme ju pod spoločným názvom *tanečná príprava*.

Ciele prvej etapy

Dôsledným metodickým postupom pripravovať žiaka na druhú etapu základného tanečného vzdelávania, ktorá začína od 4. ročníka a končí absolvovaním I. stupňa v 7. ročníku.

Obsah

1. **Pohybová príprava** (cvičenia v základných polohách na mieste s určitým zameraním).
2. **Pohyb v priestore** (elementárna tanečnosť, vytočenosť pri chôdzi, elegantné držanie tela, vnímanie umelej hudby).
3. **Tanečné motívy** (pohyb so zameraním na ľudový tanec, perovanie, hry so spevom).
4. **Rozvoj hudobného cítenia** (tempo, nota, rytmické hodnoty a pomlčky, takt, dynamika, výraz).
5. **Tanečné motívy** (pohyb zameraný na spoločenské tance) – druhý polrok

Zadelenie obsahu do vyučovacích hodín

Prvá vyučovacia hodina (dvojhodinovka) – 90 minútová – obsahuje: pohybovú prípravu, pohyb v priestore, rozvoj hudobného cítenia.

Druhá vyučovacia hodina skupina A – 45 minútová – obsahuje: tanečné motívy so zameraním na ľudový tanec, piesne a detské hry.

Druhá vyučovacia hodina skupina B – 45 minútová – obsahuje: spoločenský tanec- druhý polrok

Časovo-tematický plán pre 1. ročník tanečného odboru ZUŠ

September

- opakovanie učebnej látky z prípravného štúdia. Prehĺbenie týchto poznatkov z dôvodov nadväznosti na 1. ročník I. stupňa
- v rámci voľných hodín, zhustená výučba učebnej látky z prípravného štúdia pre žiakov, ktorí neabsolvovali pohybovú prípravu, v dotácií 45 min týždenne.

Október

-Pohybová príprava:

- 1,Základné polohy na mieste
- 2,Pohyb v priestore

-Tanečná prax:

Hudobno tanečné motívy

November

-Pohybová príprava

- 1,Základné polohy na mieste
- 2,Akrobatické cvičenia
- 3,Rozšírený Pohyb v priestore- výpon, podrep, beh, beh s prednožovaním a zanožovaním paralelne aj vytočene na 90°.

-Tanečná prax:

- 1,Hudobno tanečné motívy: 1. kročka s dôrazom na 1.dobu
- 2,Rozvoj tanečného cítenia: nota, hodnoty nôt. Aplikovanie rytmických hodnôt v pohybe.
- 3,Hudobno tanečná hra

December

-Pohybová príprava

- 1, Rozšírené polohy na mieste, zvýšenie obtiažnosti predchádzajúcich cvikov
- 2, Akrobatické cvičenia (kotúl v pred do sedu , vzad do drepu)
- 3, Pohyb v priestore kombinácia chôdze a behu, poskočený krok v pred, vzad a bočne
- 4, Improvizácia na tému Vianoce

-Tanečná prax

- 1, Tanečné motívy (Kročky s dvojitým pérovaním)
- 2, Rozvoj hudobného cítenia, (zadelenie rytmických hodnôt do taktov)
- 3, Príprava choreografie na spoločné školské projekty (s využitím zvládnutého učiva)

Január

-Pohybová príprava

- 1, Rozšírené polohy na mieste, zvýšenie obtiažnosti predchádzajúcich cvikov
- 2,Akrobatické cvičenia
- 3,Pohyb v priestore - opakovanie

-Tanečná prax

- 1,Tanečné motívy opakovanie- premenný krok
- 2,Rozvoj tanečného cítenia opakovanie

Zhrnutie 1.polroka:

- Všeobecná tanečná príprava všetkých žiakov 1.ročníka

- Vytvorenie dvoch skupín - skupina A zameraná na základné typy tanca (klasický tanec, džezový tanec, historický tanec, tance iných národov)
- skupina B zameraná na spoločenský tanec (štandardné tance, latinsko americké tance)

Február

-Pohybová príprava

- 1, Rozšírené polohy na mieste, zvýšenie obtiažnosti predchádzajúcich cvikov
priebežné sťažovanie prvkov
- 2, Akrobatické cvičenia - sťažovanie prvkov
- 3, Pohyb v priestore – otáčky na mieste, cvičenie s loptou, cvalový krok
preskočný

-Tanečná prax skupina A

- 1, kombinácie jednokročiek a dvojkročiek
- 2, Rozvoj tanečného cítenia : Pomlčky
- 3, Vytváranie tanečných etúd

-Tanečná prax skupina B

- 1, Charakteristika štandardných tancov (valčík, waltz)
- 2, Rozvoj hudobného cítenia: Pomlčky
- 3, Základné princípy v štandardných tancoch (postavenie chodidiel, zdvih, kles,
prít'ah)
- 4, Základne kroky (valčík, waltz)

Marec

- 1, Rozšírené polohy na mieste, zvýšenie obtiažnosti predchádzajúcich cvikov
priebežné sťažovanie prvkov
- 2, Akrobatické cvičenia - sťažovanie prvkov (kotúl' zo stoja)
- 3, Pohyb v priestore: Skoky
- 4, Improvizácia na tému Veľká noc

-Tanečná prax skupina A

- 1, Tanečné väzby, kombinácie prebratých prvkov
- 2, Rozvoj hudobného cítenia - nové rytmické cvičenia
- 3, Tanečná rozprávka

-Tanečná prax skupina B

- 1, Charakteristika štandardných tancov (quickstep)
- 2, Rozvoj hudobného cítenia- nové rytmické cvičenia
- 3, Základné princípy v štandardných tancoch (zdvih, kles, prít'ah)+rozsahy
otáčania
- 4, tanečné motívy z prebraných základných krokov (zatvorená zmena, otáčka
vpravo, otáčka v ľavo,)

Apríl

- 1, Rozšírené polohy na mieste, zvýšenie obtiažnosti predchádzajúcich cvikov
priebežné sťažovanie prvkov
- 2, Akrobatické cvičenia - sťažovanie prvkov - rozširovanie rozsahu
- 3, Pohyb v priestore: príprava choreografických celkov z prebratých cvičení
a tanečných motívov
- 4, Improvizácia na danú tému

-Tanečná prax skupina A

- 1, Tanečné väzby, príprava niekoľkých druhov kombinácií zostavených z prebratých tanečných motívov. Premenné krôčky na polo chodidlách
- 2, Rozvoj hudobného cítenia- rytmické cvičenia, dynamické cvičenia, legato, staccato
- 3, Tanečná rozprávka- pokračovanie

-Tanečná prax skupina B

- 1, Charakteristika latinskoamerických tancov (chacha, jive)
- 2, Rozvoj hudobného cítenia- rytmické cvičenia, dynamické cvičenia, legato, staccato
- 3, Základné princípy v latinskoamerických tancoch (postavenie chodidiel, nášľapy)
- 4, Základné kroky (chacha, jive)
- 5, Opakovanie štandardných tancov

Máj

- 1, Rozšírené polohy na mieste, zvýšenie obtiažnosti predchádzajúcich cvikov priebežné sťažovanie prvkov
- 2, Akrobatické cvičenia - sťažovanie prvkov - rozširovanie rozsahu, obratnosť
- 3, Pohyb v priestore na umelú hudbu. Zostavovanie tanečnej kompozície s rôznymi námetmi, ktorých cieľom na verejné vystúpenie.
- 4, Zostavenie komplexného cvičenia vo všetkých základných polohách, zamerané na najúčinnejšie cviky na precvičenie všetkých svalových oblastí. Rozcvičenie bude trvať 15 až 20 min, záver tvoria akrobatické cvičenia

-Tanečná prax skupina A

- 1, Tanečné väzby, kombinácie a choreografické celky vytvárané pre spoločný školský projekt
- 2, Rozvoj hudobného cítenia – kombinácie jednotlivých rytmických a dynamických cvičení

-Tanečná prax skupina B

- 1, Charakteristika štandardných tancov (samba)
- 2, Rozvoj hudobného cítenia kombinácie jednotlivých rytmických a dynamických cvičení
- 3, tanečné motívy z prebraných základných krokov (premeny chcha, základný pohyb na mieste, promenádne zarážky, kolíska, premeny)

Cieľom tanečnej praxe v Máji je zúčastňovanie sa žiakov verejných vystúpení.

Jún

Zhrnutie celoročného učiva a overenie si zafixovaného učiva žiakov a nenásilné zhodnotenie výkonu žiakov. Zhodnotenie sa robí v prvých dvoch týždňoch, nasledujúce týždne sa venuje improvizácii.

Požadované zručnosti a vedomosti žiaka po ukončení 1. ročníka tanečného odboru

Ciele a charakteristika žiaka 1. ročníka

Ciele

1. Formovať návyk správneho držania tela; v polohách na mieste pripravovať jednotlivé svalové skupiny k fixovaniu tohto návyku a rozvíjať dispozície.

2. V priestore získavať estetický pohyb a hudobno-pohybové cítenie, vedieť odlišiť pohyb na ľudovú hudbu a hudbu umelú.
3. Hudobné vzdelávanie zamerať na rytmus, tempo, takt, dynamiku, frázovanie – teoreticky aj prakticky.

Charakteristika

skupina A

V hravých pohybových činnostiach a cvičeniach získavajú deti prvé návyky správneho držania tela, základy rytmiky, intonácie, dynamiky. Učia sa jednoduché cviky obratnosti, získavajú schopnosť reagovať pohybom na zmeny taktu, orientovať sa v priestore. Pri všetkých týchto činnostiach overuje učiteľ predpoklady jednotlivých žiakov pre ďalšie štúdium. Na konci roka je žiak schopný zúčastňovať sa regionálnych súťaží a reprezentovať školu na jednotlivých vystúpeniach

skupina B

Cieľom tanečnej praxe skupiny je oboznámenie sa žiakov so základnými princípmi a krokmi v jednotlivých štandardných a latinskoamerických tancoch. Žiaci nadväzujú na zručnosti z tanečnej prípravy. Predovšetkým by sa mali zamerať predovšetkým na obratnosť, pohybový rozsah a hudobné cítenie. Keďže spoločenské tance sú párové tance veľmi dôležitým prvkom pri výchove mladého tanečníka je kolektív. Žiak po prvom ročníku zvláda základne kroky jednotlivých tancoch, je oboznámený s párovým tancovaním je schopný kombinovať jednoduché prvky(figúry) vo svojom tanečnom prejave. Na konci roka je žiak schopný zúčastňovať sa regionálnych súťaží a reprezentovať školu na jednotlivých vystúpeniach.

Základná umelecká škola Sabinov, Námestie slobody 29, 083 01 Sabinov

Učebné osnovy

LITERÁRNO-DRAMATICKÝ ODBOR

Charakteristika predmetu

Literárno-dramatický odbor je syntetizujúcim odborom, ktorý obsahuje dramatické, pohybové, rečové, prednesové a tvorivé činnosti. Pôsobí na celkový rozvoj myslenia, cítenia a konania žiakov.

Rozvíja osobnosť žiakov, ich tvorivý prístup k základným postojom v živote a premenlivej skutočnosti.

Pomáha nadobúdať schopnosť osobitého a kultivovaného prejavu v divadelnej, prednesovej a tvorivej oblasti. Pripravuje absolventov na vykonávanie budúcich povolání, ktoré sú založené na dobrých medziľudských vzťahoch a spolupráci a vyžadujú pohotové a zrozumiteľné vyjadrovanie. Vychováva z detí aktívnych účastníkov a spolutvorcov života našej spoločnosti.

Ciele

Cieľom vyučovania v 1.ročníku je rozvíjať osobnosť žiaka v oblasti: citových, rozumových, morálnych kvalít, najmä schopností kolektívne cítiť a aktívne sa podieľať na vytváraní vzájomnej spolupráce.

TEMATICKÉ CELKY 1. ROČNÍKA, CIELE

- naučiť sa základné pravidlo dramatickej hry
- v cvičeniach a hrách zvládnuť: základné prvky pohyblivosti
pružnosti
obratnosti
sústrediť sa
pohotovo reagovať
- v cvičeniach a hrách zvládnuť: jednoduchý rytmus a dynamiku, hru na telo, hru na jednoduchý nástroj
- slovný a hlasový prejav

OBSAH

- rozvíjať sociabilitu detí kolektívnou a individuálnou činnosťou
- rozvíjať pohybové dispozície detí, ich rytmické cítenie ako základ pre dramatický výraz
- viesť deti k osvojeniu základných pravidiel dramatickej hry, k osobnej aktivite
- neustále rozvíjať základné dispozície detí pre pohybový výraz a rytmické cítenie

Požadované zručnosti a vedomosti žiaka po ukončení 1. ročníka literárno-dramatického odboru

Žiak by mal zvládnuť a rozvíjať vlastné pohybové dispozície, rytmus, reč, aktívne sa zapojiť do kolektívnej tvorivej činnosti.

